

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ МИЛОСЕРДЯ УЧНІВ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
В ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ

Охарактеризовано педагогічні умови виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів: методична підготовка вихователів загальноосвітніх шкіл-інтернатів до виховання милосердя в молодших школярів для забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії; змістове і методичне забезпечення означеного процесу; залучення молодших школярів шкіл-інтернатів до різних видів спільної діяльності, спрямованої на виявлення милосердя.

Охарактеризованы педагогические условия воспитания милосердия учащихся младшего школьного возраста во внеурочной деятельности школ - интернатов : методическая подготовка воспитателей общеобразовательных школ - интернатов к воспитанию милосердия у младших школьников для обеспечения субъект - субъектной взаимодействия ; содержательное и методическое обеспечение указанного процесса; привлечения младших школьников школ - интернатов в различных видов совместной деятельности , направленной на выявление милосердия .

Characterized pedagogical conditions of education mercy of juniors extracurricular activities boarding schools , methodical preparation of teachers boarding schools for instruction in primary school children compassion for the subject -to-subject interaction; semantic and methodological support definite process; attracting younger pupils boarding schools for various types of joint activities aimed at identifying mercy.

Ключові слова: педагогічні умови, милосердя, молодші школярі, позаурочна діяльність, школа-інтернат.

Вишнівська Н. В. Педагогічні умови виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів / Н. В. Вишнівська // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал :

Матеріали наук.-практ. конф. / [за ред. І. Д. Беха, О. В. Мельника]. – Івано-Франківськ : НАІР, 2014. – Вип. 4. – С. 158–162.

У сучасних умовах розвитку української держави надзвичайно важливою стає проблема виховання милосердної людини, яка здатна до співчуття, співпереживання, сприйняття емоційних проявів інших людей.

Аналіз та узагальнення результатів констатувального етапу дослідження засвідчили необхідність посилення уваги до обґрунтування та експериментальної перевірки педагогічних умов виховання милосердя молодших школярів загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності.

У контексті нашого дослідження педагогічні умови визначаємо як суттєвий компонент педагогічного процесу, який охоплює зміст, методи, організаційні форми виховання [1, с. 179], а значить, орієнтований на внутрішній світ вихованця. Цей підхід не суперечить іншим інтерпретаціям поняття „педагогічні умови, які розроблені в педагогічній науці [2, с. 9–10], оскільки ми розглядаємо педагогічні умови як діючі етапи педагогічної системи, що забезпечують досягнення поставленої мети.

Визначаючи педагогічні умови, здатні забезпечити досягнення учнями молодшого шкільного віку необхідного рівня вихованості милосердя, ми зважали на те, що їх дотримання має становити певний комплекс, оскільки випадкові умови не сприяють досягненню передбачуваного результату. Під комплексом розуміли сукупність явищ, дій, заходів, які утворюють єдине ціле.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, вивчення стану вихованості милосердя учнів молодшого шкільного віку загальноосвітніх шкіл-інтернатів Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал дали змогу визначити педагогічні умови, які підвищують ефективність виховання милосердя молодших школярів в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів та забезпечують їх комплексну реалізацію в найтіснішому взаємозв'язку: методична підготовка вихователів загальноосвітніх шкіл-інтернатів до виховання милосердя молодших школярів для забезпечення суб'єкт-суб'єктної

взаємодії; змістове і методичне забезпечення виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів; залучення молодших школярів шкіл-інтернатів до різних видів спільної діяльності, спрямованої на виявлення милосердя.

Підготовка вихователів шкіл-інтернатів до виховання милосердя в молодших школярів відбувалася шляхом цілеспрямованої роботи з педагогами з метою надання їм необхідних знань з теорії та методики виховання милосердя в молодших школярів, яка набула втілення у змісті семінару Виховуємо милосердя.

У межах семінару проведено лекції: Сутність, структура милосердя молодших школярів, Зміст та специфіка педагогічного милосердя, Форми і методи виховання милосердя молодших школярів шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності, інтерактивні заняття: Виховання милосердя, Особливості виховання милосердя молодших школярів шкіл-інтернатів, Діагностика рівнів вихованості милосердя молодших школярів шкіл-інтернатів, мала педрада Ресурси школи-інтернату щодо попередження конфліктів.

Проведена нами методична підготовка вихователів шкіл-інтернатів сприяла поглибленню знань з питань виховання милосердя, розкриттю змісту та специфіки поняття педагогічне милосердя, теоретичних уявлень щодо особливостей виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів; оволодінню діагностикою рівнів вихованості милосердя молодших школярів шкіл-інтернатів, формами і методами виховання милосердя, зміні настановлень у процесі педагогічної взаємодії з вихованцями (суб'єкт-суб'єктні відносини).

Змістове і методичне забезпечення виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів здійснювалося за допомогою розроблення і впровадження в позаурочну діяльність шкіл-інтернатів системи виховних годин На шляху до милосердя, основні завдання якої передбачали:

– розширення когнітивної сфери учнів шкіл-інтернатів про добро, любов, чуйність, турботу про інших;

- формування у дітей гуманного ставлення до інших людей, розуміння цінності людини, готовності надати безкорисливу допомогу;
- сприяння розвитку емпатії; навчання молодших школярів шкіл-інтернатів виявам доброти, чуйності, турботи про інших;
- заохочення бажання виховувати в собі добре, чуйне, турботливе ставлення до оточуючих;
- допомогу вихованцям усвідомити своє місце у суспільстві, відчутти себе частиною соціуму, виховання ціннісного ставлення до себе та оточуючих

Зважаючи на сутність милосердя, зміст розробленої нами тематики годин спілкування На шляху до милосердя, добирали форми і методи.

Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал Поряд із традиційними бесідами, розповідями використовували вправи (вироблення вмінь сприйняття та розуміння емоційного стану іншої людини, емпатійного відгуку, емоційної децентрації), рольові ігри (закріплення вміння сприймати та розуміти емоційні стани іншої дитини, зважати на позицію іншого, виявляти турботу та повагу у відносинах один з одним, прояв емпатії), ігри-драматизації (вироблення вмінь співпереживати іншим); творчі завдання на узгодження спільної діяльності, інсценізації ситуацій, що виникають у житті дитини та спонукають її до дій та гуманних стосунків; використання ситуацій, орієнтованих на констатацію емоційних станів людини; створення життєвих та ігрових ситуацій із моральним змістом тощо.

Зважаючи на проблему нашого дослідження, а також урахуваючи результати констатувального етапу експерименту, основними видами позаурочної діяльності для молодших школярів було визначено: ігрову, громадсько-соціальну, художньо-естетичну.

Основними формами організації позаурочної діяльності з виховання милосердя в молодших школярів обрали: систему виховних годин, бесіди за сюжетами казок, оповідань (порівняння характерів та вчинків героїв), ігри, інсценізації, колективні творчі справи, використання ситуацій, орієнтованих на констатацію емоційних станів людини; створення життєвих та ігрових ситуацій із моральним змістом; використання педагогічних ситуацій, що виникають в

житті дітей та спонукають їх до дій та гуманних стосунків; безпосереднє спілкування із природою, контактування з об'єктами рослинного та тваринного світу; колективна праця для інших людей, свята, концерти, конкурси, виставки малюнків, дні іменинників, екскурсії тощо. Цей вибір зумовлювався тим, що всі названі форми діяльності зазвичай здійснюються колективно або групами, стимулюючи міжособистісне спілкування, вироблення в учнів умінь сприймати й розуміти емоційний стан інших людей, співробітництва та співпереживання, виявлення турботи у відносинах один до одного.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи підтвердив ефективність розроблених нами педагогічних умов виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку в позаурочній діяльності шкіл-інтернатів.

Література

1. Найн А. Я. Педагогические инновации и научный эксперимент / А. Я. Найн // Педагогика. – 1996. – № 8. – С. 9–14.
2. Селевко Г. К. Технология саморазвития личности школьника / Герман Константинович Селевко // Школьные технологии. – № 6. – С. 5–25.